

Onsdagen den 7 Maj 1873.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades tre protokollsutdrag för den 6 dennes och protokollet för den 26 sistlidne April, e. m.

Föredrogos men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets nedannämnde, den 6 dennes bordlagda memorial och utlåtanden, nemligen:

N:o 82, med förslag till de stadganden angående Riksgäldskontorets skulder och fordringar, som böra införas i det nya reglementet för detta verk;

N:o 83, med förslag till stadganden i Riksgäldskontorets reglemente angående de vid föregående riksdagar beviljade men vid detta års början ännu icke utbetalda statsbidrag;

N:o 84, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om fastställande af utgiftsstater för postverket;

N:o 85, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående utgiftsstater för telegrafverket;

N:o 86, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition rörande lönevilkoren vid förenad post- och telegrafanstalt;

N:o 87, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om anslag för ordnandet af Konung Carl XV:s till staten testamenterade konstsamlingar m. m. samt till inlösen af hans efterlemnade boksamling;

N:o 88, angående väckt motion om utvidgning af hospitalsvården i riket.

Föredrogos men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Be-

villnings-Utskottets den 6 dennes bordlagda Betänkande N:o 11, angående stämpelpappersafgiften.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 6 dennes bordlagda Utlåtanden:

N:o 10, angående väckt fråga om rättighet för församlingarne i Lunds stift och Halland att under vissa vilkor förfoga öfver den till klockare nu utgående helgonskyld; samt

N:o 11, angående väckt fråga om åtgärders vidtagande för bevakande af statens rätt och fördel i afseende å de egendommar i Norrbottens län, som för närvarande innehafvas af engelska bolaget "The New Gellivara Company Limited".

Föredrogs ånyo och biföllos Konstitutions-Utskottets den 3 och 6 dennes bordlagda Utlåtanden:

N:o 14, i anledning af väckt motion om ändring i 33 § Riksdagsordningen; och

N:o 15, i anledning af väckt motion om ändring i 65 § Riksdagsordningen.

Föredrogs ånyo och biföllos Bevillnings-Utskottets den 3 och 6 dennes bordlagda Betänkande N:o 10 angående vissa ännu oafgjorda frågor rörande allmänna bevillningen.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Lag-Utskottets den 3 och 6 dennes bordlagda Utlåtande N:o 31, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande stadgande rörande skyldighet att bygga kyrka, prestgård och tiondelada m. m.

1:sta punkten.

Herr von Koch: Lag-Utskottet har här affärdat min i ämnet väckta motion dermed, att saken redan till följd af Riksdagens underdåniga skrivelser, dels af den 20 Juni 1866 dels ock af den 18 Maj 1871 angående skolhus, vore beroende på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning. Lag-Utskottet har dervid yttrat: "Att dessa frågor sålunda äro beroende på åtgärd af Kongl. Maj:t, hvars nådiga beslut så i ena som andra frågan *snart torde vara att förvänta*". Jag skulle vara särdeles tacksam, om jag kunde få någon upplysning, som bestyrkte denna uppgift af Lag-Utskottet, att Kongl. Maj:ts nådiga

beslut i någondera af dessa frågor *snart* vore att förvänta. Vi hafva nu väntat sedan 1866, och jag har visserligen icke hört efter hvarpå denna fråga egentligen beror, men jag fruktar, att i denna fråga liksom i alla andra, der Riksdagen begärt ändringar i författningar angående skyldigheters utgörande af hemman och der Riksdagen endast anhållit om förslag, hvarigenom dessa skyldigheter blefve *efter billiga grunder gemensamma för alla kommunens medlemmar* — derom jag förut haft tillfälle uttala mig vid frågan om byggande af tingshus och häradsfängelse — Kongl. Maj:t icke lärer komma med några förslag förr än Riksdagen uttalat hvad den menar med *«billiga grunder»*. Ty hvad den ene anser billigt det anser den andre obilligt, och vi erinra oss, hvilken storm det uppväckte på skånebanken, då frågan om vintervägarne, dervid fyrken var antagen som en "billig beräkningsgrund", här förekom till afgörande. Det hade, efter mitt förmenande, varit särdeles önskligt, om Lag-Utskottet uttalat hvad *det* anser böra med uttrycket billiga grunder förstås, och jag har af Lag-Utskottets betänkande N:o 32 sett, att åtminstone en reservant, Grefve Mörner, ansett att, oaktadt skrifvelse i ämnet blifvit till Kongl. Maj:t aflåten, Lag-Utskottet dock varit oförhindradt att uttrycka sin åsigt. Sedan 1866 hafva opinionerna mycket utvecklat sig och vi hafva haft många diskussioner, som gifvit mig hopp om att, om också icke mitt förslag blefve antaget, hvarpå jag icke har någon pretention, dock något i den riktningen, hvilket jag tror vara den rätta, måtte komma att beslutas; och jag fick dertill en ytterligare anledning af ett yttrande, som en passant fälles af Lag-Utskottets Ordförande i frågan om byggande af tingshus och häradsfängelser. Först när Riksdagen uttalat *sin* åsigt i detta hänseende, tror jag man kan hoppas att få någon proposition från Kongl. Maj:t, och därför vågar jag yrka återremiss i den syftning, att Lag-Utskottet måtte uttrycka i hvilken riktning det anser en reform böra ske och att icke Utskottet inskränker sig till en fras, som jag vill kalla banal, nemligen "billiga grunder", som ingen menniska vet hvad man menar med.

Jag yrkar återremiss, icke därför att jag hoppas och knappast skulle önska, att vid denna sena tidpunkt af Riksdagens sammanvaro något nytt betänkande skulle från Lag-Utskottet inkomma, men därför att Kammaren, om min åsigt vinner understöd, måtte uttala en opinionsyttring; ty kommer denna Utskottets hemställan att med klubbslag befästas, fruktar jag, att frågan kommer att begravas i ytterligare sju eller kanske till och med sutton år.

Herr von Gegerfelt: Kammaren behagade finna, att Lag-Utskottet i förevarande hänseende följt en praxis, som alltid blifvit af Kammaren gillad, nemligen att, när en fråga är beroende på Kongl. Maj:ts pröfning, icke tillstyrka aflåtande af ny skrifvelse i ämnet. Huru aflägsen frågans lösning än må vara, måste man väl medgifva, att den är närmare nu, än när skrifvelsen afläts. Hvad som menas med billiga grunder är onekligen svårt att bestämma, och meningarne derom torde inom Riksdagen vara mycket delade. Då nu Lag-Utskottet är en representant af Riksdagen, lär icke något

enstämmigt uttalande derifrån kunna åvägbringas, och hvad Utskottet kan komma att derom yttra, torde icke föra frågan ett tuffjät längre fram. På dessa skäl yrkar jag afslag å motionen och bifall till Utskottets hemställan.

Herr von Koch: Jag kan icke annat än beundra den siste talarrens anspråkslöshet, då han trodde, att hans och de öfrige ledamöternes af Utskottet uttalanden af deras åsikter icke skulle föra frågan ett tuffjät längre fram. Det är vackert af honom att vara så blygsam, men jag tror icke, att jag misstager mig, om jag säger, att denna Kammare ingalunda hyser så klena begrepp om 1873 års Lag-Utskott, då, vid behandling af flera viktiga reformfrågor, dess ledamöters ord säkerligen mången gång vägt tungt i vågskålen.

Vinner jag icke något understöd, så vill jag icke envisas med att yrka ärendets återremitterande, men, i hopp att någon skall uttala sig i denna riktning, vidhåller jag fortfarande detta yrkande.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Lag-Utskottets förevarande utlåtande och dels återremiss deraf; framställdes proposition på bifall till utlåtandet och besvarades med ja.

2:dra—5:te punkterna.

Biföllos.

Föredrogos ånyo och biföllos Lag-Utskottets den 3 och 6 dennes bordlagda utlåtanden:

N:o 32, i anledning af väckt motion om ändring i gällande stadganden angående tillsättande af klockare, orgelnist och folkskollärare;

N:o 35, i anledning af väckt motion om åtgärders vidtagande för erhållande af en tillförlitlig statistisk redogörelse för samtliga kommuners och kyrkoförsamlingars finansiella förhållanden;

N:o 36, i anledning af väckt motion om upphäfvande eller ändring af gällande bestämmelser angående husförhör; samt

N:o 37, i anledning af väckta motioner åsyftande begränsning af den kommunala rösträtten på landet.

Föredrogos ånyo Lag-Utskottets den 3 och 6 dennes bordlagda utlåtande N:o 38, i anledning af väckt motion, åsyftande rättighet

för kronofogde att vid indrifning af resterande kommunalutskylder anlita fjerdingsman.

Grefve Mörner, Carl Göran: Fjerdingsmannabefattningen är ett kommunalt bestyr, som innehafvare af fastighet kunna åläggas att i tur ombesörja; och att de kunna få sig ålagdt att biträda kronofogden vid utmätningar, det känna vi, men att de skulle få på eget ansvar verkställa sådana, är något nytt och efter mitt förmenande olämpligt, åtminstone på de ställen, der skyldigheten att vara fjerdingsman åligger hvarje hemmansinnehafvare och går i tur, och der icke, på sätt 1850 års författning stadgar, aflönade fjerdingsmän finnas. Den föreslagna förändringen synes mig också onödig, då länsmän finnas, hvilka äro statens tjänstemän och kunna af kronofogden användas. Jag yrkar afslag å Utskottets hemställan.

Herr von Gegerfelt: Då fjerdingsmännen hafva kunnat anlitas till att indrifva resterande uppbördsmedel, synes det väl äfven vara skäl, att de få uppdrag att indrifva kommunalutskylder; och då fjerdingsmannabefattningen är ett menighetsbestyr, torde icke heller ett sådant uppdrag böra för denna befattning anses främmande. Det är också tydligt, att kronofogdar och länsmän omöjligen kunna i vidsträckta distrikt sjelfve fullgöra detta åliggande. För öfrigt är det icke fråga om att fjerdingsmännen skulle få verkställa utmätning, utan de skulle endast vidtaga de åtgärder som kunde ske utan utmätning. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr von Koch: Det är, på sätt Utskottets ordförande anmärkt, här icke fråga om att i lag stadga, att fjerdingsmännen skola verkställa utmätningar. Huru det gått och kommer att gå till i praxis är en annan sak. Som jag sjelf varit fjerdingsman några år, känner jag till, att det stundom kan vara ganska svårt att fullgöra allt hvad länsmännen med eller mot lag anlita honom om. Meningen var egentligen, att fjerdingsmännen skulle göra de första påminnelserna om betalning, hvilket ensamt ofta förorsakar mycken tidspillan, då tröga betalare finnas, hvilka icke fästa mycket afseende vid fjerdingsmannens kraf. I min ort hafva dock fjerdingsmännen anlitats för utsökande af kommunalutskylder, men icke för utmätningens verkställande. Jag tror, i likhet med den förste talaren, att, så länge denna befattning är ett *menighetsbestyr*, som är sådant, att det på många ställen går i tur emellan hemmansinnehafvare, hvilka stundom äro så okunniga att de icke kunna läsa de order, de af länsmännen få att verkställa, så är det olämpligt att med denna befattning förena skyldigheten att utföra andra uppdrag, än hvad redan är föreskrifvet. Såsom bevis för att sådana uppdrag icke alltid äro så lätta att utföra, kan jag nämna, att en i min tjänst anställd bokhållare, som för mig besörjde fjerdingmansbestyret då turen var på ett mitt hemman, i ett fall rådfrågade mig, och att jag, som på många år icke befattat mig med juridiska saker, verkligen var villrådlig hvad jag skulle svara. En bokhållare är väl ändock i allmänhet en mera bildad person än en mindre hemmansegare, och för mig är det en gåta, huru de kunna

utföra sådana uppdrag. När vi få aflönade fjerdingmän, då har jag icke något emot att pålägga denna befattning ökade skyldigheter, såsom, bland annat, upprätthållande af polisen inom kommunerna; ty inom landskommunerna kan man säga, att nu nära nog fullkomlig rättslöshet råder. Men så länge befattningen i regel är ett menighetsbestyr, tror jag man bör gå i alldeles motsatt riktning mot hvad här blifvit föreslaget. Utmätningar och utsökningar äro ett *stats*-bestyr, hvilket är tydligt deraf att man dertill får anlita kronobetjeningen, och nu vill man ändra detta till ett menighetsbestyr, hvilket är något jag icke kan för min del gilla.

Nu finnes också ett särskildt skäl, hvarföre jag tror, att det icke är värdt att lappa på författningarne angående fjerdingmännens bestyr. Det är nemligen fråga om att omreglera hela landtstaten, och med den fart, som för närvarande finnes inom vårt Civil-departement, hoppas jag att detta ärende, sedan Herr Civilministern tagit det om hand, icke skall komma att ligga länge på hyllan. Genom en ny författning komme säkerligen fjerdingmännens bestyr att regleras på helt annat sätt än nu är fallet, och derföre tror jag icke att några nya anordningar nu böra vidtagas. Jag instämmer med den förste talaren uti yrkandet om afslag, helst jag tror det ej vara skäl att lägga flera *personliga* servitut — *sit venia verbo* — på våra hemmansägare, ty det kan vara nog att de ännu ibland behöfva sitta bak på åkdonet när en främmande kusk marterar deras hästar.

Herr von Gegerfelt: De båda talare, som motsatt sig ifrågasvarande förslag, hafva medgifvit, att det vore tillämpligt på de ställen, der fjerdingmannabefattningen utöfvas af viss stadigvarande person, men icke der befattningen ginge i tur hemmansägare mellan. Då vi nu mer än 30 år haft ett ordnadt folkskoleväsende, så synes det mig att man icke bör kunna anse hemmansägare vara så okunniga, att de icke skulle kunna gå omkring i granngårdarne och utkräfva penningar. Hvad angår det af den siste talaren anförda exempel, huruledes en i hans tjänst anställd bokhållare vid utförandet af ett fjerdingmannabefattningen tillhörande uppdrag råkat i en villrådighet, hvarur icke ens talaren sjelf, som blifvit rådfrågad, kunnat taga honom, så torde i afseende på ett sådant fall ej skäligen kunna fordras att en kronofogde eller länsman skulle kunnat reda sig bättre än en för detta justitiekansler.

Här har blifvit yttradt, att utsökningen af kommunalutskylder vore ett statsbestyr; och derföre borde af kronofogdar och länsmän anställas. För möjligheten häraf erfordras dock att de antingen ega rätt att derför taga arvode, såsom för utmätningar i privata mål, eller ock erhålla erforderligt biträde eller sådan aflöning att de kunna detsamma sig förskaffa. I afseende på deras rätt till utmätningarvode förefinnas olika prejudikat från Regeringen och från Högsta Domstolen, hvilken sednares ledamöter jemväl äro insjemellan af olika meningar. Genom antagande af föreliggande förslag skulle säkerligen många utmätningar undvikas, derigenom att fjerdingmännen hafva temligen lätt att på enskild väg indrifva ifrågasvarande medel, hvilka vanligen utgöras af högst ringa belopp.

Man har äfven sagt, att genom förslaget antagande skulle en ökad tunga läggas på fjerdingmännen. Visserligen är det sannt, att det vore en tunga, som toges från kronobetjeningen och lades på fjerdingmännen, men jag är öfvertygad att kommunerna skulle därför gifva dem skäligen godtgörelse.

Det sista skäl, som mot förslaget af den sednaste talaren framdrogs, var att landtstatens organisation är under omarbetning. Samme talare ansåg sig dock för en stund sedan icke vara deraf att fråga om kyrkobyggnad är beroende på Kongl. Maj:ts profning förhindrad påyrka att Riksdagen skulle derom göra förnyad framställning. För min del undrar jag, om vi icke kunna hoppas att regleringen af kyrkobyggnadsskyldigheten förr kan komma till stånd, än regleringen af landtstaten, då den förra frågan är vida lättare och flera år äldre än den sednare. Detta skäl synes mig åtminstone icke böra tagas till grund för afslag.

Grefve Mörner: Att i godo kräfva kommunens medlemmar, må stå de kommunala myndigheterna fritt och är väl äfven deras skyldighet, när något dermed kan uträttas. Men då de kommunala myndigheterna lemna restlängderna till kronofogden, är väl meningen, att de resterande utskylderna skola utsökas, enär de icke godvilligt blifvit erlagda. Det oaktadt, vill man nu, att fjerdingssmannen ytterligare skall göra försök att genom uppmaningar förmå de tredskande att godvilligt betala. Man betänker icke, att tiden kan hafva ett visst värde äfven för fjerdingssmannen. Visserligen har han af kommunen fått sig uppdraget detta bestyr, och det åligger honom att sköta det, men han kan kanske hafva billigt anspråk att icke derföre nödgas lemna sina öfriga angelägenheter alldeles åsido, ty då kunde han blifva ruinerad. Tiden kan måhända för honom hafva större värde, än för mången kronofogde eller länsman, och jag tror, att man bör något betänka sig, innan man på de kommunala biträdena lägger uppdrag, hvarigenom annat syftemål icke vinnes, än att bördan lättas för tjenstemännen.

Det anfördes, att det stundom inträffade, att en länsman eller kronofogde kunde hafva svårt att reda sig bättre än en fjerdingssman, och en föregående talare nämnde, att han icke vetat huru han skulle råda en fjerdingssman, som vändt sig till honom med förfrågan. Dervid är likväl att besinna, att det är de förstnämndes skyldighet att veta, huru de skola gå till väga, hvaremot man icke kan ställa samma anspråk på en fjerdingssman. Det torde också ganska ofta inträffa, att tveksamheten hos den underordnade härrör deraf, att förmanen behagat gifva ofullständiga eller otydliga föreskriifer.

Jag fortsätter mitt yrkande om afslag å Utlåtandet.

Herr von Koch: I likhet med en föregående aktad talare, tror äfven jag, att hithörande stadganden de facto appliceras annorlunda, än de jure, samt att fjerdingssmän ganska ofta anlitas med verkställande af utmätning. Sådan är min egen erfarenhet och just vid ett sådant tillfälle var det som jag anmodades gifva upplysning, hvilken jag fann kinkigt att gifva. Det må vara ursäktligt, om en gammal,

afskedad justitiekansler icke är färdig att gifva råd i sådana fall, der skiljaktiga meningar göra sig gällande inom den högsta administrationen och Högsta Domstolen. Man får icke hafva för stora pretentioner på dem, som *retireerat* ur statens tjänst.

Efter det förutnämnda prejudikat gafs, spred sig en allmän glädje bland allmogen i min ort, då den ansåg, att den skulle befrias från en hel hop bekymmersamma åligganden; men man vet huru det förhåller sig med prejudikat och huru det ena går i en riktning och det andra i en annan. Vore nu så, att man egde anledning förmoda, att det med regleringen af landtstaten skulle dröja lika länge eller, såsom Herr von Gegerfelt förmenade, ännu längre, än med ordnandet af skyldigheten att bygga och underhålla tingshus m. m.. då kunde jag kanske vara med om en åtgärd, som visserligen jag icke kan godkänna i och för sig, men som dock hade det goda med sig, att man visste hvad som vore rätt eller orätt. Men frågan om reglering af landtstaten är nu af Regeringen tagen om hand på ett sätt, att man kan hoppas, att den snart skall bringas i skick, och då en komité af sakkunniga personer träget arbetar på frågans lösning, torde vi snart få se hurudant förslag den framlägger och i hvilken riktning det går i afseende å ordnande af polisen och fjerdingmannabestyret inom orterna. Jag tror, att för närvarande det icke är skäl att ytterligare belasta fjerdingmännen med personliga servitut, och vidblifver derföre mitt yrkande om afslag.

Herr Stråle: På sätt den siste värde talaren omnämnt, torde det vara en ganska allmän praxis, att fjerdingmännen genom utmätning uttaga resterande utskylder, och jag tror, att så ännu fortgår på åtskilliga ställen, ehuru det genom domaremaktens utslag blifvit förklaradt, att sådan utmätning icke kan anses hafva i laga ordning försiggått. Nämnda utslag har emellertid föranlett underdånig hemställan hos Kongl. Maj:t att gällande bestämmelser måtte i sådant hänseende ändras, så att fjerdingmännen skulle kunna anlitas att förrätta utmätning. Öfver denna hemställan hafva länsstyrelserna blifvit förord, och jag antager, att åtminstone de flesta af dem gifvit sitt förord, enär det eljest svårligen lär sig göra att kronobetjeningen öfverallt medhinner utskyldernas indrifning och redovisning inom stadgad tid. Exempelvis får jag nämna, att ensamt i en medelstor socken inom Stockholms län upptog restlängden i år icke mindre än 68 nummer, och indrifningen skall, såsom bekant, vara verkställd till den 1 Maj.

Då, efter min uppfattning, ifrågavarande förslag går i den rätta riktningen, hemställer jag, att Kammaren ville bifalla detsamma.

Herr von Koch: Om skälen till yrkande om afslag förut icke varit tillräckliga, måtte de väl vara det nu, då vi hört, att hemställan gjorts hos Kongl. Maj:t till och med derom, att fjerdingmännen måtte få *verkställa utmätning*. Våra utmätningförfattningar äro så gamla och så otydliga, att embetsmännen, som skola tillämpa dem, icke kunna förstå dem, men ändock vill man, att fjerdingsmannen skall få verkställa utmätning. Jag vet icke huru det förhåller sig på andra

ställen, men min erfarenhet är, att den, som egentligen bör förrätta utmätningar, nemligen kronofogden, har mycket litet att göra. Han anlitar länsmanen om alla förrättningar, som äro besvärliga och mindre inbringande; men sjelf sitter han ofta i vassen. Det är förhoppning, att detta skall bli förändradt, då, enligt det uppgjorda förslaget, länsmanstjänsterna skulle afskaffas, men deremot anställas så mycket större antal kronofogdar, hvilka hade sina biträden. Dessa personer torde då kunna medhinna att verkställa utmätningarna, och detta skulle bli för alla på landet, hvilka med beredvillighet skulle lemna det bidrag, som erfordrades, på det de kunde slippa deltaga i sådana menighetsbestyr, som det, att göra utmätning eller befatta sig med preliminärerna dertill. Det är icke behagligt, att skola kräva sina grannar och bli för afspisad med snäsor.

Herr Stråle: Jag tillåter mig fästa uppmärksamheten derpå, att då indrifning af resterande kommunalutskylder ifrågakommer, afser krafvet i allmänhet mycket små belopp, och hela förrättningen är verkligen af mycket enkel beskaffenhet. Emellertid borde det stadgas, att om jäf gjordes emot krafvet, eller fjerdingssmannen eljest funne betänkligt att på egen hand företaga utmätning, må det bero af honom att till kronofogden återlemna ärendet.

Det förvånar mig, att den siste talaren, med sin omfattande erfarenhet, icke känner till, att kronobetjeningen är så öfverlupen af göromål, att den näppeligen kan medhinna dem; hvarföre ock det vore mycket önskligt, om lindring kunde dem beredas.

Herr Faxe: För hvar och en, som har kännedom om förhållandena på landsbygden, torde det vara bekant, att det är vanligt, att fjerdingssmannen har bestyret med att uttaga kommunalutskylderna. Det vore också omöjligt för kronofogden eller länsmanen, att fara ikring för att uttaga dessa utskylder, under det deremot bestyret härmed icke är synnerligen betungande för fjerdingssmannen. Vanligen träffar han den, som skall krävas, vid kyrkan och får då, eller vid ett annat sammanträffande, liqvid. Jag tror, att det icke är någon fara, att till fjerdingssmannen öfverlemna detta bestyr; men jag medgifver, att det kan vara tvifvel underkastadt hvad med "indrifning" rätteligen skall förstås, och jag lemna derhän, huruvida Utskottet dermed menat utmätning. Jag tror, att ett så beskaffadt åliggande, som det man här velat gifva fjerdingssmannen, icke öfverstiger hvad han kan utträtta. Det är icke så farligt med detta bestyr. Vid ett eller annat tillfälle träffar han alltid den person, som står på restlängden, så att han icke i allmänhet behöfver särskildt uppsöka honom, och sällan torde utmätning komma i fråga.

Grefve Mörner: För min del tror jag, att då man har det perspektiv, att fjerdingssmännen skola förvandlas till ordinarie utmättningsförrättare, är det så mycket angelägnare att se till, att icke deras åligganden utvidgas utöver hvad de för närvarande äro. Det är ofta icke beloppets betydighet, som bestämmer förrättningens svårighet, utan den personliga förmågan att trassla och krångla, som

utmärker den, hos hvilken beloppet skall uttagas; och denna för- måga är ofta störst hos den, som har minst att betala med.

Hvad angår den stora tunga, som, efter hvad här blifvit sagdt, skulle hvila på den ordinarie kronobetjeningen, torde jag få erinra, att sedan uppbördsverket blifvit så förenkladt, som det nu är, har till följd deraf kronobetjeningens bestyr betydligt lindrats. Vål upp- bära de räntan för en del hemman och lägenheter, som förut varit indelta till regementen och på den tiden uppburits af särskilda upp- bördsmän, men deraf har kronofogden icke något märkbart besvär, emedan han i allt fall skulle hos samma person uppbära de person- liga utskylderna och om han ock får räkna en eller annan tioriks- dalerssedel mera, torde detta icke tynga mycket i vågskålen. Finge han nu lägga bestyret med utmätning på underordnade personer, så vore det en stor lättnad, det måste medgifvas; men om denna lättnad är behöflig, derom kunna tankarne vara delade. Jag tror, att det på många ställen så tillgår, att de lönlösa uppdragen lemnas åt de un- derordnade att utföra; men är det fråga om något, som slår bättre till i inkomstväg, då ligger kronofogden att sjelf utföra det. Väg- synerna förrättas af länsmanen; åtskilliga andra stämmor, som förr ifrågakommo, hafva upphört med de nya kommunallagarne, och jag tror, att man målar dugtigt svart, när man framhåller kronofogde- och länsmansbefattningarne såsom synnerligen ansträngande. De hafva god tid att åt enskilda personer verkställa uppdrag, äro t. ex. ofta boupptecknings- och arfskiftesmän, och om de hade mindre tid för sådant, men mera för sin tjänstebefattning, vore kanske icke illa.

Herr Holmberg: Under den föregångna diskussionen synes man hafva ansett ifrågavarande förslag hufvudsakligen innebära fördel för kronobetjeningen, hvilket dock ingalunda är fallet. Då till krono- fogden för indrifning aflemnas restlängd å kommunalutskylder, eger han genast skrida till utmätning samt antingen sjelf verkställa sådan eller gifva vederbörande kronolänsman order dertill. Alla de civila mål och ärenden, som af kommunerna hos domstolar och exekutorer anhängiggöras, anses ostridigt i fråga om expeditionslösen lika med enskilda mål; och ringaste skäl förefinnes ej, hvarför ej de exekutions- ärenden, som för kommunernas räkning förekomma, skola likaledes anses i fråga om ersättning för utmätningens kostnaden, helst krono- betjeningen väl har till åliggande att för den lön, densamma såsom sådan af staten åtnjuter, uträta dess ärenden och verkställa indrif- ning af dess intrader, men deremot hänvisats att i andra än statens ärenden, och således äfven i kommunernas, erhålla den i sådant hän- seende stadgade ersättning. Konungens Högsta Domstol har ock i dom den 4 November sistlidet år förklarad exekutor berättigad till ersättning för kommunalutskylders uttagande medelst utmätning. Emel- lertid är nu förhållandet, att de kommunalutskylder, som förekomma till indrifning, merendels afse en talrik mängd personer. ofta för en folkrik socken uppgående till hundratal, under det att beloppen för de särskilda personerna äro ganska ringa; och ej mindre för att skona de restskyldige från de i jämförelse med restbeloppen alltför dryga utmätningens kostnader, hvilka måste blifva en följd, om utmätningarne

skulle af otta aflägsse boende kronofogde eller kronolänsman verkställas, än äfven för att på enahanda sätt kunna tillvägagå vid utmätningar för kronoutskylder, hvilka kronofogden har att å tienstens vägnar själf utan ersättning verkställa, samt derigenom jemväl bespara sin af andra trägna göromål upptagna tid, hafva kronofogdarne nästan allmänt sökt in praxi så anordna, att fjerdingmännen, då resterande kommunalutskylder ej kunnat af dem i godo indrifvas, äfven verkställt utmätningar, dertill de vanligen på förhand af kronofogde eller länsman erhållit nödig anvisning i afseende å förrättingarnas verkställande och stundom till och med koncepter till utmätningsprotokoll, som fjerdingmännen endast behöft med några ord ifylla och underskrifva. Sålunda har exekutionen kunnat i de flesta fall försiggå utan att de restskyldige betungats med högre utmätningsersättning, än den fjerdingmannen tillkommit; och hafva länsstyrelserna antagligen nästan allmänt låtit härvid bero, då besvär ej blifvit öfver utmätningsåtgärderna anförda, hvilket inom Kronobergs län, enligt hvad jag derom har mig nogsam bekant, skett i ytterst få fall och äfven då utan att besvären afsett den omständigheten, att utmätningen af fjerdingman såsom sådan verkstälts.

Ifrågavarande förslag anser jag vara i menighetens eget intresse; och då väl ej något kan mera lämpa sig för menighetsbestyr än att de utskylder, som af en menighets medlemmar skola för dess eget behof utgå, med för dem möjligen minsta kostnad uttagas genom meddelagarnes i menigheten försorg, der så ske kan, får jag yrka bifall till hvad Utskottet föreslagit.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Gefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Lag-Utskottets förevarande utlåtande och dels afslag derå; framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till utlåtandet och, då dervid svarades många Ja, blandade med Nej, förklarade sig hafva funnit Ja öfvervägande.

Herr von Koch begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller Lag-Utskottets utlåtande N:o 38, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utlåtandet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—50.

Nej—31.

Föredrogs ånyo Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 3 och 6 dennes bordlagda utlåtande N:o 9, rörande väckt fråga om framställning till Kongl. Maj:t angående förändrad organisation af Justitierevisions-expeditionen.

Herr Hasselrot: Då jag i flera år som ordinarie tjänsteman arbetat inom Justitierevisions-expeditionen och således väl känner förhållandena der, anser jag mig skyldig att här meddela några upplysningar för afgörandet af denna fråga. Jag har tjenstgjort både som protokollssekreterare, kanslist och kopist och kan intyga, att af all den tjenstgöring jag har bestridt vid öfver- och underdomstolar jag icke funnit någon så instruktiv och lärorik, som den inom Justitierevisions-expeditionen. Till följd af denna erfarenhet kan jag således intyga, att de olägenheter, som motionären påpekat, och de missförhållanden, som nu verkliga ega rum, hafva sin grund icke i sjelfva organisationen af detta embetsverk utan i det sätt, hvarpå åtskilliga tjänster der för längre tid sedan blifvit tillsatta. Fordom ansågs detta embetsverk, och med rätta, såsom ett af de utmärktaste, och derifrån hafva utgått män till de högsta platser i landet. De tillförordnade kopisterna och kanslisterna inom nämnde expedition bestredo då icke alls någon renskrifning, utan sysselesattes med att uppsätta promemorier och betänkanden åt revisionssekreterarne; och någon mera instruktiv tjenstgöring har jag, för min del, icke funnit och torde det säkerligen icke heller finnas, än då man sättes i tillfälle att se, huru en sak blifvit bedömd i såväl under-rätten som öfver-rätten, och man sjelf har till uppgift att deröfver afgifva sitt utlåtande. De ordinarie kopisterna och kanslisterna hade deremot den tid, jag inkom i Justitierevisions-expeditionen, förordnande som revisionssekreterare, och desse män hafva sedan nästan utan undantag framgått till rikets högsta platser. Så hafva många af dem blifvit Justitieråd och en Justitie-statsminister, och jag tror mig icke gå grannlagenheten för nära, då jag säger, att i denna Kammare nu sitta två presidenter, hvilka gjort sin carrièr inom Justitierevisionen. I afbidan på en ny organisation af expeditionen hade år 1840 en mängd tjänster länge stått obesatta. Dessa tillsattes alla nämnde år, och jag vågar säga, att det val, som då skedde, icke var särdeles lyckligt, ty af de då tillsatte tjänstemännen stå ännu de fleste kvar såsom kanslister och kopister, och med högst få undantag har ingen af dem kunnat användas som revisionssekreterare. Derigenom har uppstått en stagnation inom verket, men detta var icke organisationens fel. Om man klagar öfver organisationen i Justitierevisions-expeditionen, finnes alldeles samma fel inom de andra expeditionerna; ty der bestrides tjenstgöringen på samma sätt genom protokollssekreterare, kanslister och kopister. Vi hafva ock nyligen hört Herr Civil-ministern förklara, att han inom sin expedition använder sina tjänstemän till helt annat än att skrifva rent, enär deras tjenstgöring hufvudsakligen består uti att bereda ärendena och att föredraga för Departements-chefen. Vid sådant förhållande och då Justitierevisions-expeditionen är organiserad på alldeles samma

sätt, anser jag det icke lämpligt att aflåta någon skrifvelse i ämnet utan yrkar afslag å Utskottets betänkande.

Herr von Ehrenheim: För min del har jag alltid trott, att det är skäl för Riksdagen att med en viss varsamhet gå till väga, innan Riksdagen aflåter en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t. Genom en sådan underdånig skrifvelse öppnas ofta nog anledning till en reform, hvars utsträckning de, som deltagit i skrifvelsen, måhända icke anat och som de vida heldre skulle sett ogjord, om de första gången insett detta. Dertill kommer en viktig omständighet, att i dessa skrivelser ofta beröras ämnen, hvilka Riksdagen icke haft tid att noggrant behandla, eller der Riksdagen icke är i tillfälle att göra någon utredning, och Riksdagen uttalar ofta framställningar och förslag endast i den förhoppning, att de, så långt de det förtjena, måtte vinna Kongl. Maj:ts bifall. För min del tror jag det är önskligt att härvidlag gå försigtigt tillväga och att tillämpa denna regel på den skrifvelse, som för närvarande föreligger.

Granskar jag de skäl, som Utskottet åberopat till stöd för sitt förslag, antager Utskottet här: "att en ej oväsentlig inskränkning i antalet af de ordinarie tjänstemännen inom ifrågavarande embetsverk borde med fördel kunna ske, särdeles vid en önskvärd förenkling i arbets-sättet och ett ändamålsenligare användande, än nu eger rum, af de extraordinarie arbetskrafter, hvarpå tillgång redan finnes, men som, vid bättre utsigter till en skälig, ehuru i allt fall för statsverket lindrigare godtgörelse, skulle i rikligare mån erbjudas sig".

Mig förefaller det dock såsom temligen säkert, att den bästa ut-sigten för en extraordinarie tjänsteman är att blifva ordinarie, och att således det ändamål, som Utskottet här föreställt sig, svårigen skulle vinnas, med det medel Utskottet föreslagit. Deremot säger Utskottet mycket riktigt, att en sådan förändring torde väl måhända icke medföra någon synnerlig förminskning i anslag; och erfarenheten i det fallet är väl temligen konstant, att vid de försök till ombildning af embetsverk, som blifvit gjorda, det visat sig förenadt med stora svårigheter att åstadkomma någon synnerlig förminskning i anslag. Detta är också temligen naturligt; ty om tjänstemännens antal minskas, måste lönerna ökas, och föreställningen att tjänstemännen äro för många, är väl i allmänhet mycket öfverdrifven.

Vidare säger Utskottet, att förändringen skulle tvifvelsutana vara af verkligt gagn för revisionssekreterarne "enär ett mindre antal ordinarie tjänstemän, så aflönade, att hela deras tid kunde för arbetet inom verket skäligen tagas i anspråk, och det i öfrigt behöfliga antal extraordinarier, med arvoden, afpassade efter mängden och beskaffenheten af deras arbete, helt visst skulle lemna ett verksammare bi-träde, än som under nuvarande förhållanden kan erhållas".

Nu föreställer jag mig och vågar i det fallet åberopa ett yttran-de, som Hans Excellens Justitie-statsministern afgaf i Andra Kam-maren, att det för revisionssekreterarnes egentliga arbete alltid är vanskligt att begagna biträde. Det är alldeles gifvet att i en dom-stol, der målen afgöras på föredragning, det alltid måste vara vanskligt för den föredragande att låta någon annan uppgöra den prome-

morja, hvarpå föredragningen skall grunda sig; deremot synes det mig, att det för sjelfva expedierandet skall vara en fördel att kunna påräkna biträde af äldre och vanare tjenstemän, i stället för af extraordinarier, om hvilkas kvarstående i verket, då utsigterna till befordran icke äro stora, man icke har någon visshet. Med afseende på hvad jag sålunda anfört kan jag icke heller annat än instämma i den af siste talaren uttalade åsigt och anhåller om afslag.

Herr von Koch: Då jag gjort nästan hela min tjenstemannabana i Justitie-revisionen, anser jag mig skyldig att meddela några upplysningar om den erfarenhet, jag der vunnit, och isynnerhet hvad jag om de personer, som under samma tid och äfven före mig der tienstgjort, kunnat inhemta och hvilka befattningar de sedermera beklädt, oaktadt de också gjort sin egentliga bana inom detta verk. Jag anser mig skyldig att göra detta, då det förefaller mig som den aktade motionären här gjort en målning, som bevisar att han, hvad jag tror ock mig veta, har mycket liten kännedom om huru det går till i Justitie-revisionen, i Högsta Domstolen och i Statsrådet, i hvilka verk det är som Justitie-revisionens tjenstemän göra tjenst. Jag har först trott mig böra göra en anmärkning i allmänhet, emedan detta är en sak, som hvar och en, utan att hafva beträdd någon tjenstemannabana, torde kunna fatta, att i den *sista* instansen, der man har tillfälle att se, huru i de lägre instanserna blifvit dömdt och skrifvet, och de förberedelser som i Justitie-revisionen ske i civila mål, der måste det vara tillfälle, och det *bästa* tillfället, för den som har lust och någon slags eggelse att inhemta huru lagskippingen går till, att göra detta. Så var det också förr ansedt, och både före min tid och äfven under densamma framgingo från Justitierevisionen tjenstemän till de högsta värdigheter i samhället. En person, som helt och hållet hade gjort sin bana i Justitierevisionen, var Excellensen Gynther; han hade aldrig haft någon annan *ordinarie* befattning än der. Vi hafva här uti Kammaren personer, för hvilka jag tror Kammaren har den största aktning, och som egentligen gjort sin bana i Justitie-revisionen. Så till exempel Presidenten i Kammar-kollegium, som der gjorde hela sin bana till inträdet i Högsta Domstolen. Vi hafva ännu lefvande ett f. d. Justitieråd Engelhart, som nu är nära 80 år, och jag tror mig ej behöfva säga, att han var ansedd för en utmärkt skicklig man, och han har gjort hela sin föregående carrière i Justitie-revisionen. De fleste, som på den tiden inträdde i Högsta Domstolen, voro i Justitie-revisionen uppammade revisions-sekreterare och endast undantagsvis togos justitieråden från andra verk. Jag måste bekänna, att jag gör mig en viss grad af förebräelse derföre, att i en sednare tid jag, i hvad på mig berodde, såsom expeditionschef tillstyrkte de då för ärendena inom kansliet mera främmande Justitie-statsministrar att tagat f. revisions-sekreterare från Hofrätterna. Det hade likväl då blifvit nödvändigt till följd af det förhållande, som den förste talaren antydde, eller att från år 1835 till 1840 all befordran stod stilla inom verket, emedan det då var under organisation. Under denna tid, då ingen befordran skedde,

skedde, var det naturligt, att de skickligaste rycktes bort, medan en hop mindre dugliga personer, som gjort kopist- och kanslisttjänst, år 1840 när tjänsterna tillsattes kommo med i det stora notvarpet och icke gerna kunde förbigås till sådana befattningar som de länge bestridt, ehuru de voro alldeles oduglige att avancera till revisionssekreterare. Ett bland undantagen likväl var Excellensen Gynther, som då fick en kopistbefattning.

Det säges här i detta betänkande, att det biträde, som af kanslister och kopister lemnas, består hufvudsakligen deri "att i öfverensstämmelse med Högsta Domstolens protokoll uppsätta koncept till Kongl. Maj:ts dom eller utslag i afgjorda mål; att i revisionsaker dels utfärda föreskrifven berättelse till parterne, hvilken berättelse blott utgör en afskrift utaf den före sakens föredragning uppsatta rubrik till blifvande dom, jemte en förteckning öfver handlingarne i saken, dels och utskrifva Nedre revisionens betänkande, som också upptager samma domsrubrik jemte revisionens förslag till beslut i saken: att jemväl expediera liknande betänkande i skiftesmål: att ombesörja utskrifning af domar och utslag, bref och andra expeditioner, hvilket väl i allmänhet sker genom renskrifvare, samt att verkställa kollationering af dessa utskrifter."

Jag är tacksam för att Första Kammarens Tillfälliga Utskott något korrigerat detta, då det förklarar sig instämma i det väsendtliga "om också ej i allt af hvad sålunda blifvit anfördt". I fordnade tider togs nästan aldrig någon till kopist, som man icke ansåg kunna avancera till de högre graderna; men från den stund man frångick detta till följd af den anmärkta omständigheten, blef det annorlunda, och man finner ännu. tror jag, några af de personer, som då befordrades, stå kvar i de lägre graderna. Det arbete, som egentligen utfördes af kanslister och kopister, då jag kom in i Justitierevisionen, var icke endast de ofvan uppräknade enklare, utan ock att uppsätta promemorier och projekt till betänkanden i s. k. revisionsaker eller beslut. Det var naturligt, att icke en föredragande, utan den noggrannaste pröfning, accepterade en sådan promemoria eller ett dylikt projekt till beslut: men att detta arbete var det bästa, man kan tänka sig, för att utbilda jurister i civila mål, det tror jag icke någon, som har kännedom om Högsta Domstolen och Justitierevisionen, skall bestrida. Man fann der till och med personer, som nyss kommit från akademien, hvilka, i afseende på juridisk stil voro nästan fullfjädrade och syntes liksom Minerva hafva sprungit ur Jupiters hufvud. Det sitter ännu en ledamot i Högsta Domstolen från den tiden, och en annan sådan begäfvad ung man, som likväl icke sedermera pousserat sig, W. F. Dalman, skref, efter några års öfning sådana promemoriebetänkanden, att den revisionssekreterare, som han gjorde tjänst hos, Lagerheim, förklarade, att han nästan utan rättelser kunde acceptera dem i många fall. Jag har sjelf, som revisionssekreterare, haft åtminstone två sådana unga personer till biträde, hvilka sedan, utan annan ordinarie tjänst än i Justitierevisions-expeditionen ingått i Högsta Domstolen, och har mången gång nästan icke behöft tillägga något till deras betänkanden.

Det rätta i befordringsväg till rikets högsta juridiska embeten vore, enligt min åsigt, att taga personer, hvilka gjort tjänst både vid underrätterna och i hofrätten och sedermera i revisionen. Det borde vara en vaxelverkan mellan revisionen och hofrätterna, så att dessa personer till en början kunde få göra t. ex. protokollssekreteraretjänst i revisionen, sedermera adjungeras som ledamöter i hofrätten, för att der få den domarevana och säkerhet, som man icke får, då man skriver på befallning, samt derefter tagas till föredragande i revisionen, och då tror jag, att de skulle blifva skicklige till alla sådana befattningar, hvartill jurister kunna passa. Nu är hela den erfarenhet, ett justitieråd fått i de lägre graderna, till följd af det olyckliga förhållande, som är antydt, ofta hemtad endast uti Svea Hofrätts Fiskals-expedition. Man har i sednare tider ofta varit nästan tvungen att använda såsom revisionssekreterare från fiskaler nyss befordrade hofrättsassessorer, som visserligen voro skicklige, men hufvudsakligen att skriva i den Kongl. hofrätts stil och sysselsatt sig i synnerhet med brottmål. Detta är kanske ett skäl, hvarföre lagskipningen i *civila* mål nu står på en sämre fot.

Jag tror knappt, att man har exempel, att på många år någon inom Justitie-revisionen fått avancera till föredragande. Detta bör rättas på ett eller annat sätt; men jag tror icke, att själva organisationen är felaktig. Jag tror icke, att det är för mycket, att hvarje föredragande har *ett* eller två ordinarie biträden. Kanslisterna hafva af gammalt precis samma skyldighet, som expeditionssekreterarne i de andra kansliexpeditionerna.

Efter de yttranden, som af föregående talare blifvit afgifna, inskränker jag mig till att säga, att jag icke kan tro, att botemedlet ligger i det, som här blifvit antydt, eller att själva organisationen skulle vara totad på en lös grund, och då Kongl. Maj:ts uppmärksamhet i allt fall är fästad på omorganisationen af de administrativa ämbetsverken, till hvilka på sätt och vis Justitierevisions-expeditionen hör, är jag öfvertygad, att, när det blir fråga om den genomgripande reformen, den kommer att gå i den syftning, att man återkommer något till den gamla vaxelverkan emellan den högsta instansens biträden och dem, som tjänstgöra i de öfriga instanserna. Detta är ett af de medel, som skola leda till det af alla efterlängtrade målet, *enhet i lagskipningen*.

Herr Rydin: Då ingen föregående talare, ej ens någon af denna Kammares ledamöter, som tillhört Utskottets majoritet, uppträdt för att yrka *bifall* till detta betänkande, vill jag, om ock mina ord härvid skulle blifva såsom en ropandes röst i öknen, framställa ett sådant yrkande. Jag anser det nemligen vara af den största vikt, att en omorganisation kommer att ske af statsdepartementens expeditioner, och särskildt är jag förvissad att sådant framför allt är nödvändigt i afseende å Justitierevisionen.

Utaf de två föregående talarne har hufvudsakligen åberopats såsom skäl, hvarföre en skrifvelse sådan som den föreslagna, med anhängan om en omorganisation af nämnda ämbetsverk, *ej* borde till Kongl. Maj:t aflåtas, det gagn, som tjänstgöringen inom revisionen

föret visat sig medföra till utveckling af tjenstemannadugligheten; och de hafva anfört exempel från en förfluten tid på personer, som genomgått detta embetsverks olika grader och sedermera derifrån uppstigit till de högsta platserna i samhället. Likartade förhållanden kunna verkligen afven uppvisas från de öfriga kanslierna under äldre tider; men utan tvifvel hade ett sådant förhållande till väsendtlig del sin grund i den olikartade beskaffenhet tjenstgöringen då företedde mot nu. Der förefanns nemligen på den tiden ett mera patriarkaliskt förhållande mellan de öfver- och underordnade tjenstemännen; embetsverket blef derigenom en slags skola, der de sednare, under ledning af de förre, sattes in i de olika göromålen; så fick den unge tjenstemannen då arbeta under en expeditions- eller statssekreterare, som gaf honom anvisningar och råd i afseende å målens behandling, och på detta sätt utbildades i ganska väsendtlig mån hans förmåga och kunskaper. Numera, då allt måste gå mycket fortare än förr, medhinnas ej en sådan undervisning, och till följd deraf få icke de yngre tjenstemännen den berörda utbildningen, och de lägre platserna blifva derföre ej numera expektansplatser till de högre inom verket, utan innehafvarne af dessa lägre platser få till åläggande endast att förrätta expeditionsgöromålen och dylikt. När så blifvit förhållandet, synes det mig vara af obestridlig vigt att undersöka om så många expeditionsplatser, som för närvarande, verkligen äro behöfliga. I första rummet vänder jag mig nu till här ifrågakvarande embetsverk eller Justitierevisions-expeditionen. Jag finner då, att nästan alla utan undantag af de personer, som tjenstgöra derstädes, tillika inneha andra platser, såsom notarieplatser i Svea Hofrätt och dylikt, och att så till och med är förhållandet med dem, som befinna sig i protokollssekreteraregraden. Då dertill kommer att, såsom betänkan- det afven gifver vid handen, de underordnade i embetsverket kunna, genom att såhunda förena flera platser, bereda sig större inkomster än de, under hvilka de subordinera, uppstår det onaturliga förhål- landet, att de yngre tjenstemännen ej ens vilja blifva befordrade inom verket eller kanske ej ens kunna emottaga en högre plats derstädes i anseende till den minskning i inkomst, som deraf skulle förorsakas. Dessa förhållanden torde väl med allt skäl få anses vara af den be- skaffenhet, att de böra påkalla en omorganisation af detta embets- verk; och anser jag, för min del, att en sådan lämpligen bör kunna ske, såsom Utskottet antydtt, på det sätt, att man dels förskaffar sig ett tillräckligt antal pålitliga biträden, hvilka mot arvoden sköta expeditionsgöromålen, dels dessutom bredvid dessa antager extra or- dinarie tjenstemän eller auskultanter, som kunna af- och tillsättas, och hvilkas arbete så anordnas, att de initiera sig i ärendena och genom erforderliga studier och lämpligt arbete vinna den skicklighet, som de föregående talarne påstått hafva under förflutna tider utmärkt revisionens tjenstemän. Detta embetsverk skulle på detta vis kunna blifva en plantskola för embetsmän; och yngre personer borde der kunna lägga den första grunden i afseende å embetsmannaskicklighet och insigter i rättsskipning. Man klagat mycket i våra dagar öfver den juridiska bildningens ståndpunkt i vårt land och framhåller, att den- samma ej tillgodoses vid våra universitet, men man tager icke dervid

i betraktande den ofördelaktiga inverkan på samma bildning, som måste vara en följd af den lott, som väntar den, som, efter att hafva slutat sin kurs vid universitetet, kommer ut i det allmänna lifvet och börjar sitt arbete i statens tjenst och ej heller huru genom den verksamhet, som der bjudes honom, de anlag och de kunskaper, han besitter, långt ifrån att utvecklas, snarare tillbakasättas. Förr var det vanligen förhållandet, att då personer kommo från universiteten med mera eminent förmåga, tog man dem om hand och de kunde räkna på att avancera fortare än personer, som voro dem underlägsna i duglighet; nu finnas här ganska skickliga, unga män, som anmält sig till tjenstgöring, och de kunna ej erhålla annat arbete än de simplaste kopist- och kanslistgöromål, hufvudsakligen bestående i renskrifning, och de tillåtas icke att, oaktadt de eventuera sig på ett ganska eminent sätt i hvarjehanda både offentliga och enskilda uppdrag, avancera förr än efter en viss tur och hållas tillbaka för dem i förtjenster vida underlägsna personer, som händelsevis äro något äldre. Det är just i detta förhållande jag anser, att det största felet ligger i afseende å den nuvarande organisationen af kanslierna i allmänhet. Och just för att få detta missförhållande slutligen afhjelpat, anser jag det vara af stor vikt, att man börjar med ett bestämdt angifvet embetsverk. Och, om vi då taga i betraktande hvilket embetsverk bäst kräfvor en sådan omorganisation, dels med afseende å de kunskaper, som fordras för inträde i detsamma och den betydelse det eger, dels och äfven med afseende å de betydande missförhållanden, som der förefinnas, så tror jag att det blir svårt att förneka, att detta just är det här ifrågakvarande. Der bör början ske, och sedermera skall den i detta verk genomförda organisationen blifva en brygga för att äfven omorganisera de öfriga afdelningarne af kansliet.

På grund af hvad jag anfört, anhåller jag om bifall till betänkandet.

Friherre af Ugglas: Redan vid behandlingen af sjetta hufvudtiteln tog jag mig friheten nämna, att jag ansåg en omorganisation af kanslierna vara af behovet påkallad. Enligt mitt förmenande skulle åtskilliga af dervarande tjenester kunna indragas eller de dermed förenade göromål på annat sätt än nu är förhållandet anordnas, och jag fästade mig särskildt i detta afseende vid protokollssekreterare, hvilka, enligt min tanke, ej hade göromål motsvarande den aflöning de uppburo, eller hade sig ålagdt ett arbete till sin art och beskaffenhet öfverensstämmande med hvad man af sådana tjänstemän borde hafva rätt att fordra. Det kan således ej synas annat än fullt konsekvent, om jag vid detta tillfälle sluter mig till hvad Utskottet föreslagit. Här har, beträffande Justitierevisions-expeditionen, af två föregående talare blifvit sagdt, att felet ej låg i organisationen utan uti det sätt, på hvilket tjänstemännen under den sednaste tiden befordrats. Jag tillåter mig i detta afseende ej att ingå i någon undersökning, men anser det vara nödvändigt att antaga, att om ett embetsverk visar sig icke kunna uppfylla sin skyldighet, ligger felet i organisationen. Jag kan nemligen ej förutsätta, att vederbörande gått så till väga, att under en lång följd af år endast olämpliga tje-

stemän blifvit tillsatta och kan ej finna något större bevis på felaktigheten af detta embetsverks organisation än att af de revisionssekreterare, som i statskalendern upptagas, ingen avancerat inom detta verk utan måst uppsökas utom detsamma. Kan man i afseende å ett embetsverks organisation hafva ett större skäl till anmärkning än just i en sådan omständighet, att ej dess tjänstemän i lägre grader kunna avancera till högre platser inom detsamma! Men äfven andra företeelser inom samma embetsverk tyda på behovet af en förändrings vidtagande.

Ser man nemligen på antalet tjänstemän derstädes, så finner man, att det utgöres af 8 protokollssekreterare, 1 registrator, 12 kanslister och 11 kopister, ett antal — jag vågar påstå det — så stort, att icke för utförandet af arbetena der hvars och ens skicklighet och förmåga kunna komma att tagas i anspråk så mycket som man kunde hafva rätt att fordra. Och detta visar sig äfven deraf, att nästan alla dessa tjänstemän med sina tjänster inom revisionen förena andra ofta ganska lukrativa befattningar. Under sådana förhållanden ber jag få hemställa till Kammaren, om det kan vara rätt att afslå en skrifvelse, som endast afser att åstadkomma en förbättring häri. För min del tror jag, att man bör allt mer och mer inslå på den vägen, att staten af sina tjänstemän skall fordra ett strängt arbete, men aflöna dem väl, och att man icke bör hafva en massa tjänstemän med små löner och af hvilka man ej kan utkräfvä det arbete, som erfordras. Då sistnämnda förhållande eger rum inom Justitie-revisionen mer än annorstädes, synes mig, beträffande detta verk framför andra, en omorganisation vara af behovet synnerligen påkallad.

En af de föregående talarne ansåg att, vid en blifvande omorganisation af revisionen, arbetena borde ordnas så, att en vaxelverkan kunde komma att ega rum emellan tjänstgöringen i Justitie-revisionen och vid underdomstolarne. Häri ligger, enligt mitt förmenande, en riktig tanke och något, som vid en framtida organisation kan förtjena att tagas i öfvervägande. Här har af en talare yttrats, att tjänstgöringen i revisionen vore så instruktiv derigenom, att kanslister och kopister finge uppsätta promemorier åt revisionssekreterarne; men om jag ej fattade en annan talare orätt, påstod han, att revisionssekreterarne ej skulle kunna våga anförtro uppsättandet af dylika promemorier åt de underordnade tjänstemännen, emedan på promemorians uppställande i väsentlig mån berodde sjelfva föredragningen af målet. Jag tror dock, att den förste af dessa talare hade rätt, och att de underordnade tjänstemännen uppsätta ifrågavarande promemorier, ortast tror jag till och med att detta sker af de extra ordinarie. Inom detta embetsverk skötes nemligen en stor del af göromålen af de extra ordinarie tjänstemännen, de ordinaries tid är hufvudsakligen upptagen af för embetsverket fullt främmande angelägenheter. Under sådana förhållanden tror jag ej, att Första Kammaren bör neka att biträda den skrifvelse, som af Andra Kammaren blifvit föreslagen, ty en förändring är, enligt min tanke, af behovet påkallad, och alltså hemställer jag, att Första Kammaren ej måtte vägra sitt bifall till hvad Urskottet föreslagit.

Herr Bennich: Jag har ej haft den förmånen att pröfva mina krafter i Justitie-revisionen och har föga kännedom om huru arbetet der bedrifves lika litet som inom de öfriga statsexpeditionerna: men vill gena antaga att, såsom siste talaren och Utskottet anført, det kan vara behöfligt att der införa förenklingar och olika anordningar å de nuvarande, men jag hemställer huruvida, då Riksdagen så nyligen som den 17 Maj 1871 anhöll att Kongl. Maj:t måtte vidtaga en förenkling i arbetssättet inom de till statsförvaltningen hörande verk och myndigheter, för åvägabringande, bland annat, af inskränkning i tjänstemännens antal, och då Riksdagen till stöd för denna framställning framhöll fördelarne af den förändring, att ordinarie tjänst i möjligaste mån så anordnades, att den emot skälig vedergällning toge innehafvarens hela verksamhet i anspråk, och att det missförhållande måtte undanrödjas, att tjänsteman i lägre grad, genom förening af två eller flera tjänster, åtnjöte högre aflöning, än hans endast af en tjänst fullt sysselsatte förman, samt att renskrifnings- och andra dermed jemförliga göromål ej bestridas af ordinarie tjänstemän, utan mot arvode af biträden, jag hemställer huruvida det kan vara skäl, att Riksdagen, som sålunda redan till Kongl. Maj:t aflåtit en skrivelse i så allmänna ordalag, att den omfattar alla till statsförvaltningen hörande embetsverk, nu upprepar alldeles samma skäl i en skrivelse, som skulle afse att ordna denna expedition. Jag hemställer till Herrarne, om det är rätt af Riksdagen att så gå tillväga, att, efter det en allmän skrivelse aflåtits, man sedermera inkommer först med en speciel skrivelse angående Justitie-revisionen, sedermera med en annan angående Civil- och slutligen med en tredje angående Finansdepartementet o. s. v. Ej är det värdigt Riksdagen att på detta sätt oupphörligen nagga på Kongl. Maj:t med skrivelser af samma innehåll.

Utän att på något sätt förneka behöfligheten af en omorganisation af Justitie-revisionen, synes det mig alltså, att då Riksdagen så nyligen aflåtit en skrivelse till Kongl. Maj:t, att den omöjligen ännu kan hafva hunnit leda till det åsvftade resultatet, Riksdagen ej nu ånyo bör ingå med en sådan skrivelse, utan afbida hvad Kongl. Maj:t i följd af den en gång aflåtna skrivelsern kan komma att åtgöra. Jag hemställer derföre, att, huru obehagligt det än må vara att motsätta sig bifall till Medkammarens beslut, frågan för närvarande måtte få falla.

Friherre Sprengtporten: De talare, som uppträdt emot den mening, som finnes uttryckt i Utskottets förslag, hafva, enligt min uppfattning, mindre fäst sig vid sjelfva frågans iure beskaffenhet eller behovet af en förändring i organisationen utaf nämnde embetsverk, än vid sjelfva den form, hvori det förevarande förslaget framställt. För min del instämmer jag visserligen i den åsigt, att, vid frågan om reformer af de centrala embetsverken och i afseende å andra sådana viktiga förslag, initiativet bör tagas af Kongl. Maj:t, men jag kan ej i dessa fall gå så långt, att jag vill lägga hinder i vägen för Riksdagen att begagna den rätt Riksdagen har, aldraminst i frågor, som stå i samband med statsregleringen, — att göra fram-

ställningar till Kongl. Maj:t. Det har här blifvit nämnt, att ej längre än för två år sedan framställning gjorts till Kongl. Maj:t i afseende å en förändring af embetsverkens organisation, och man har ansett, att, då så nyligen en dylik framställning aflåtits, det vore olämpligt att nu åter framkomma med en hemställan, som redan innefattas i den förra. Men, mine Herrar! Det är naturligt, att det måste fordras en särdeles lång tid, innan en så vidlyftig fråga kan komma att af Kongl. Maj:t afgöras, som en fullständig omorganisation af de centrala embetsverken i sin helhet; det synes mig därför ingalunda vara något obehörigt uti att under tiden göra en framställning, sådan som denna, då verkliga anledningar dertill äro för handen, helst man, genom att närmare bestämma hvarest en början med organisationen vore lämpligast, kan underlätta dess genomförande. Två föregående talare hafva redan framhållit de skäl, som de anse tala för en sådan förändring, och Utskottet har också, jemte det godkännande af de skäl, som blifvit anförda i Andra Kammaren, sökt visa förändringens behöflighet, och har således ansett sig ega skäl att tillstyrka denna Kammaré att instämma i Medkammarens beslut.

Jag förenar mig, på dessa skäl, med de talare, som yrkat bifall till Utskottets förslag.

Herr Almqvist: Det är ganska möjligt och troligt, att en anordning inom Kongl. Maj:ts Justitierevisions-expedition skulle kunna ske, hvarigenom arbetet der ginge lättare, och yngre personer finge bättre tillfälle än nu att der uppöfva sina krafter och ådagalägga sin förmåga. Vi hafva likväl blifvit erinrade om, att med den organisation, som nu förefinnes, många framstående män fått sin bildning i detta embetsverk, äfvensom derom, att de förhållanden, som nu ådragit sig uppmärksamhet, äro föranledda af den tillfälliga omständighet, att ett större antal tjänstemän på en gång tillsattes, och att icke alla dessa voro egnade att förflyttas till högre poster inom andra verk eller att ingå i Högsta Domstolen. Det synes således ovisst om orsaken till de anmärkta förhållandena ligger i sjelfva organisationen. I Utskottets betänkande säges icke, att det är gifvet, att någon vinst för statsverket skulle uppstå genom att vidtaga den förändring i organisationen, som Utskottet tänkt sig; och åstadkommande af besparing för statsverket utgör här icke hufvudföremål. Vore det gifvet, att vinst derigenom skulle åstadkommas, då funnes ett särskildt skäl för riksförsamlingen att påkalla en förändrad organisation, men då så ej är, utan frågan endast rörer huru tjänsters fördelning skall anordnas och göromålen bäst verkställas, så förefaller det mig, som om hela saken vore beroende endast på den verkställande makten och som om embetsverkets chef, Herr Justitie-statsministern, och revisionssekreterarne voro bättre i stånd att bedöma frågan än Riksdagens ledamöter, hvilka till största delen måste vara alldeles främmande för dylika ärenden. Jag vill dock ej säga, att en förändring vore ändamålslös, men jag tror mig veta att, till följd vare sig af 1871 års Riksdags underdåniga skrifvelse "om åtgärder för en förenklad anordning af göromålen i de till statsförvaltningen hörande embetsverk och myndigheter" eller af sjelfva sakförhållandena, frågan

om en förändrad organisation af Nedre Justitierevisions-expeditionen redan utgjort föremål för öfvervägande, och att dervid ifrågasatts att utbyta kopisttjänsterna mot extra ordinarie befattningar på en mera rörlig fot. Huru långt frågan emellertid må avancerat känner jag icke. Att vid sådant förhållande, och då fråga ej är om någon besparing för statsverket, Riksdagen visar den otålighet att änyo ingå till Kongl. Maj:t med likabeskaffad begäran, som framställdes år 1871, anser jag ingalunda vara lämpligt.

En talare har fästat uppmärksamheten derpå, att då Riksdagen gör sina framställningar till Kongl. Maj:t, så måste den åberopa sådana skäl, som äro fullt giltiga, men, då Riksdagen i förevarande fall möjligen eger mindre sakkännedom, kunna skälen tilläfväntys blifva sådana, att de snarare motverka än befrämja det mål, man söker vinna. Jag, som ej är en vän af regerande riksförsamlingar, kan icke förlika mig dermed, att Riksdagen skall påpeka för Kongl. Maj:t huru göromålen inom embetsverken skola anordnas. Hvad särskildt protokollssekreterartjänsterna beträffar, tror jag ej, att de kunna afskaffas, ty så länge statsrådsprotokollen skola granskas af Konstitutions-Utskottet, måste de vara väl och fullständigt uppsatta. Jemför man antalet protokollssekreterare inom Justitierevisions-expeditionen med antalet protokollssekreterare inom Kongl. Maj:ts Kansli, skall det visa sig, att Justitie-revisionen i förhållande till sessionsdagarne på de båda sidorna af Kongl. Kansliet väl behöfver de protokolls-sekreterare, som nu der finnas. Ty under det att konselj hålles högst 2 gånger i veckan, måste revisionens protokolls-sekreterare besörja protokollet icke allenast i konseljen, när justitie-ärenden der förekomma, utan ock vid Högsta Domstolens sammanträden, som i regel hållas 5 dagar i veckan, på två afdelningar under ena hälften af året och på en under den andra hälften.

För min del instämmer jag med dem, som hemställt att denna Kammare måtte sjelfständigt och oberoende af Andra Kammarens beslut uttala sin åsigt, och anser för närvarande icke behöfligt att påminna Kongl. Maj:t att efterkomma Riksdagens en gång framställda begäran.

Herr von Koch: Hvad som egentligen nu uppkallat mig är ett yttrande af en ärad ledamot på östgötabänken. Jag fruktar nemligen att han uppfattat mitt förra yttrande så, som skulle jag velat kasta någon skugga på revisionens *nucvarande* kanslister och kopister eller på det sätt hvarpå expedierandet der skötes. Detta har så mycket mindre kunnat vara min mening, som Grefve Sparres motion icke är grundad, hvarken på att expeditionssättet skall vara felaktigt eller sölaktigt eller derpå att någon besparing skulle vinnas genom en förändring af organisationen, utan motionären tyckes hafva hemtat hela sin visdom i detta ärende ur statskalendern, af hvilken kan inhemtas, att åtskilliga tjänstemän inom revisionen jemväl innehafva andra platser. Detta faktum sammanhänger med det föregående faktum, att befordringen inom revisionen under många år stod stilla och unga personer med förmåga der ej kunde komma fram. När till sist de lediga platserna skulle besättas, så måste man taga personer, som

aldeles icke voro utan förmåga, men som voro så gamla när de erhöilo de lägre platserna inom revisionen, att de dessförinnan hade förskaffat sig andra platser inom andra embetsverk och således ej önskade vinna befordran inom revisionen. Bland dessa män funnos flere, hvilka skulle kunnat försvara hvilken plats som helst inom den juridiska sferen, men som ej *ville* avancera, enär deras inkomster voro kanhända 2 å 3 gånger större än en revisionssekreterares. Detta var följden *«d'une premiere faute»*. Jag är dock öfvertygad, att regeringen skall kunna ordna de nuvarande förhållandena bättre än motionären. Att, efter de täta skrivelser som afgått i denna riktning, nu, då regeringen arbetar på reformer, aflåta en ny skrivelse på grund af en motion, så provokatorisk och så föga innehållande i sak som den föreliggande, det anser jag vara aldeles olämpligt. Man önskar, att våra tjenstemän blifva så aflönade, att de ej behöfva mer än en befattning, men det vet regeringen redan. För min del kan jag ej se hvad som är motionens hufvudmotiv, om icke *den tjugo-jemåriga vänskapens* uppfriskande.

I afseende på den jämförelse en ledamot på östgötabanken gjort mellan antalen protokollssekreterare i revisionen och statsdepartementen, får jag, lika med den siste talaren, påpeka, att tjenstgöring vid protokollet påkommer mycket oftare för protokollssekreterarne i revisionen är för de öfrige protokollssekreterarne. Dessutom äro ärendena för de sednare så pass beredda förut att protokollsföringen endast är en renskrifning. Så är eller var åtminstone ej förhållandet inom revisionen, utan protokollssekreterarne måste projektera beslut i alla brottmål och de mål, i hvilka betänkande ej afgafs eller bifölls i Högsta Domstolen. Då ärendet föredrogs till och med på Fredagen, så skulle protokollet justeras på Måndagen i Högsta Domstolen, och det var ofta ganska ansträngande för protokollssekreteraren att efter föredragningen uppfatta målet och projektera besluten, hvilket sednast Söndagen borde tillsändas revisionssekreteraren. Också erhöilo protokollssekreterarne stor örnning och skicklighet, och det hände äfven att en person, lagman Fabian Edelstam, hvars enda rent juridiska befattning var en tjänst i revisionen, erbjöds såväl landshöfdinge-beställning som plats i Högsta Domstolen. Säkert är att god juridisk bildning kan vinnas genom tjenstgöring i revisionen, och det ligger mig om hjertat, att de, som sedermera skola beklåda statens högsta juridiska embeten, framdeles få genomgå äfven denna ypperliga skola.

En talare har missuppfattat mitt yttrande rörande nyttan och lämpligheten af att de yngre tjenstemännen inom revisionen få uppsätta promemorier. Min mening var, att de borde få försöka öfva sig med promemorier, mera för egen än revisionssekreterarnes skull, men naturligtvis kan ingen samvetsgrann revisionssekreterare föredraga efter en promemoria, som han ej sjelf mycket noga granskat. Dervid kasseras nog de flesta.

Herr Asplund: Då jag har haft den äran att tillhöra det Utskott, som behandlat denna fråga, anser jag det för min skyldighet

att jemväl deltaga i försvaret af Utskottets förevarande betänkande, äfven om jag dervid måste erkänna, att frågan icke så synnerligen intresserar mig och jag följaktligen ej heller kommer att med någon särdeles liflighet egna mig åt detta försvar.

En talare har uttryckt den åsigt, att Riksdagen borde iakttaga synnerlig varsamhet vid afåtandet af skrivelser till Kongl. Maj:t i önskningsmål. Jag delar helt och hållet denna åsigt och har derföre flere gånger inom Utskottet, då dylika ärenden varit föremål för pröfning, sökt främja en sådan varsamhet. Å andra sidan är det deremot af icke mindre vigt, att Riksdagen iakttager konsekvens. 1871 års Riksdag aflät en skrivelse, som endast rörde de centrala förvaltande embetsverken och gående ut derpå, att en förenkling der skulle iakttagas, för åstadkommande af en förminskning i tjänstemännens antal och för undanrödjande af det öfverklagade missförhållande, att åtskilliga tjänstemän i dessa verk innehade tjänster på flera ställen och följaktligen måste antagas mindre noggrannt och väl sköta en eller flere af dessa tjänster. Efter min uppfattning afsåg denna skrivelse icke Justitierevisions-expeditionen; men då samma förhållanden, som framhöllos uti 1871 års skrivelse, också här ega rum, har jag ej kunnat underlåta att i Utskottet omfatta den åsigten, att man borde tillstyrka Kammaren att biträda Andra Kammarens redan fattade beslut.

Man har anmärkt, att det ej skulle vara något fel i detta embetsverks organisation, utan att det förhållande, att ej numera, som förr, derifrån utginge några framstående män till andra platser, berodde på den tillfälliga omständighet, att ett större antal tjänstemän på en gång blifvit utnämnde der, hvilka sedan kommit att kvarstå och derföre nu vore äldre män. Jag kan ej rätt förstå hvad detta har med saken att göra; ty här är icke egentligen fråga om att höja Justitie-revisionens förmåga att vara en bildningsskola, utan väsendtligen blott, huru man på ändamålsenligaste sätt skall kunna ordna arbetet inom detta verk så, att det kan blifva för statsverket billigast. För min del tror jag ej, att Justitie-revisionen egnar sig till att vara någon bildningsskola, såvidt det gäller dess ordinarie tjänstemän, ty dertill äro utsigterna att derifrån komma in i Nedre Revisionen eller Högsta Domstolen allt för små. Afser man deremot de extraordinarie, som endast tillfälligtvis en kortare tid fästa sig vid embetsverket och icke af samma skäl som de ordinarie äro hindrade att jemväl samtidigt egna sig åt annan bildande embetsmannaverksamhet, tror jag förhållandet vara helt annat. I allmänhet synes mig vara skäl, såväl ur berörde synpunkt, som ur andra, att man mera använde extra-ordinarie, än som nu är förhållandet. Betänkandet upplyser derom, att årligen väl sker en indelning af de extra-ordinarie, som anmält sig att inom verket tjänstgöra, men att dessa, isynnerhet under de sednare åren, sällan eller aldrig lära infinna sig till verklig tjänstgöring. Om de ordinarie tjänstemännens antal minskades och ett högre anslag anvisades till arvoden åt extra-ordinarie, skulle dessa sednare mera lockas dit till obestriddlig fördel ej blott för verket, utan äfven för dem sjelfve.

En omständighet, som synes påkalla lika mycket en förändring

inom detta verk som inom de centrala förvaltande verken, är att här, liksom der, de ordinarie tjänstemännen dessutom hafva tjänster på två eller tre andra håll. Det är ju klart, att om detta möjliggöres derigenom, att de äro alltför litet upptagna af sin tjänst i revisionen, så betrakta de också denna tjänst blott som en bisak och de egna ej något synnerligt intresse derät. De göra sin tjänst jemnt och nått så, att ej något deremot är att anmärka eller så att ej något obehag kan uppstå för dem; och det blir följaktligen ej samma liflighet, samma nit som om de helt och hållet voro sysselsatta inom Justitie-revisionen. Utskottet anmärker, att det skulle vara mycket gagneligt, framförallt för revisionssekreterarne, om en förändring i antydd riktning komme till stånd; och det är äfven min öfvertygelse. Jag har sjelf någon erfarenhet i den vägen och tror bestämdt, att ett mindre antal tjänstemän, som vore väl aflönade, men hvilkas hela skälige arbetstid jemväl derfore kunde tagas i anspråk, skulle vara revisionssekreterarne till vida större gagn än som nu erhålles af det större. Att någon förenkling i arbets sättet äfven inom ifrågasvarande embetsverk skulle kunna åstadkommas, är erkänt af flere talare och torde väl knappast kunna bestridas. Der är ett mångskrifveri, som skulle i större eller mindre mån kunna inskränkas. Utskottet har ej tillåtit sig att föreslå sättet för den nya organisationens genomförande, och jag håller fullkomligt med den talare, som sade, att revisionssekreterarne förstå den saken vida bättre och att de lättast kunna gifva regeringen råd i afseende å bästa sättet för förändringen.

En talare citerade ett af Utskottets skäl, men gjorde det på ett sätt, som ej var fullt riktigt. Han sade nemligen, att Utskottet bland sina skäl skulle hafva upptagit det, att det *ej vore gifvet*, att en förminskning i tjänstemännens antal skulle medföra någon förminskning i anslag eller någon vinst för statsverket. Jag ber att få hänvisa till betänkandet, der det heter, att förändringen väl måhända icke skulle medföra någon *synnerlig* förminskning i anslag. Detta innebär således, att *någon* förminskning med säkerhet kunde förväntas, ehuru måhända ej synnerligt stor. Af det sålunda oriktigt citerade skälet drog han den slutsatsen, att då icke någon vinst vore att påräkna, så borde Riksdagen ej befatta sig med saken, utan öfverlemnna den till regeringen. Detta behöfver ej någon vidare vederläggning; ty slutsatsen ramlar då premissen är oriktig, och jag har visat, att premissen, d. v. s. citatet, var oriktig.

Jag skall ej trötta Herrarne längre, synnerligast som diskussionen redan varit lång nog. Det hufvudsakliga skäl, på grund hvaraf jag biträdt Utskottets förslag, är min aktning för konsekvensen. Då jag nemligen ej kan anse, att 1871 års skrifvelse, såsom här blifvit oriktigt påstådt, omfattar Justitie-revisionen, och då de skäl, som i denna skrifvelse framlades, fullkomligen hafva sin tillämpning äfven på detta verk, kan jag ej inse annat, än att denna Kamnare bör bifalla den nu föreslagna skrifvelsen. Jag faster mig dervid icke såsom en talare vid det håll, hvarifrån motionen kommit, eller vid dess "provokatoriska" form. Då saken synes mig riktig, ryggar jag ej tillbaka för att understödja den, äfven om sättet, hvarpå motionen

blifvit framställd eller hållet, hvarifrån den kommit, äro mer eller mindre misshagliga. Jag anhåller om bifall till förevarande betänkande.

Herr Thyselius: Innan jag för sjutton år sedan kallades till en plats inom Konungens Högsta Domstol hade jag ej innehaft någon annan allmän tjänst än inom det verk, hvars reorganisation nu satts i fråga, och må det då förlåtas mig om jag här öppet uttalar min erkänsla till detta embetsverk. Jag tror ej att det ligger fel i sjelfva planen för den nuvarande organisationen, utan att, om skäl förefinnas till anmärkningar, sådant är beroende af det sätt, hvarpå planen blifvit utförd. Den lifliga beröring, som i Justitierevisions-expeditionen eger rum mellan högre och lägre tjänstemän, är enligt min tanke högst ändamålsenlig; hvarje revisionssekreterare får der till sitt biträde en kanslist och en kopist, och jag måste med tacksamhet erkänna, att förr åtminstone förhållandet mellan de högre, med större erfarenhet begåfvade tjänstemännen och de yngre, till de förres ledning anförtrodda, var sådant, att de sednare icke allenast för öfnings skull erhöilo uppdrag att uppsätta berättelser och promemorier utan ock fingo välvilliga anvisningar och råd, till ledning vid utförandet af dessa arbeten, och det hände äfven att när promemorian inlemnades till föredraganden, denne kunde begära en muntlig föredragning, hvarvid han gjorde de anmärkningar, som kunde vara af behöfvat påkallade, och någon gång derefter sjelf delgaf, huru han ansåg ärendet kunna på bästa sätt framställas. Likaledes kunde de yngre tjänstemännen få emottaga uppdrag att sätta upp förslag till beslut uti revisionssaker, hvilka förslag sedermera genomgingos och granskades, alltid till stor nytta för den underlydande, med hvilken, efter sakens afgörande i Högsta Domstolen, samtal emellanåt inleddes om de åsikter, som der blifvit yttrade. Jag tror ej heller, att döma af den erfarenhet jag vunnit, att tjänsteförhållandet på något annat ställe var så förtroligt och vänligt mellan högre och lägre tjänstemän som i detta verk. Fanns någon, som ansågs kunna med gagn försöka sina krafter i andra embetsverk, bereddes honom äfven tillfälle der till; hvaraf ock under förflutna tider inträffat, att många af dem som vunnit befordran till högre platser utgått från Justitierevisionen. Jag tror mig sålunda hafva gifvit skäl för min öfvertygelse att ej något fel förefinnes i sjelfva planen för embetsverkets organisation. Jag medgifver deremot obetingadt, att det är föga lämpligt att, såsom här blifvit anmärkt, vid tillsättande af de första platserna, dertill utses personer som redan innehafva andra tjänster och betrakta tjänsten i Justitierevisionen blott som en bisak; sådant kan leda till stort men för verket. Jag får anhålla om afslag på förevarande betänkande.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till det förevarande Utlåtandet och dels afslag derå, framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Utlåtandet, hvarvid svarades många ja och nej i blandning, samt

sedermåra proposition på afslag derå, då svaren likaledes utföllo med många så väl ja som nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Votering begärdes; till följd hvaraf uppsattes. justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås Betänkandet.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—41;

Nej—46.

Föredrogs ånyo och bifölls Stats-Utskottets den 2 och 3 dennes bordlagda Utlåtande N:o 81, i anledning af väckt motion angående omsättning i penningar af den andel utaf kyrkotioden, som af församlingarne utgöres, dels till kyrkorna och dels till akademier eller andra stiftelser.

Anmäldes och bordlades från nedannämnda Utskott inkomna Memorial och Utlåtanden, nemligen från

Stats-Utskottet:

N:o 89, angående ett Höganäs Stenkolsverk beviljadt och från Statskontoret utbetaladt statsbidrag;

N:o 90, i anledning af väckt förslag om tryckning af Bondeståndets protokoll vid 1809 och 1810 års riksdag;

N:o 91, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse angående Sala silfververks ränteersättningsfonds tillstånd och förvaltning för räkenskapsåret 1871;

N:o 92, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående eftergift af statens på leveranskontrakt grundade fordringsanspråk mot C. A. Svinhufvud samt hans löftesmän C. B. Fitinghoff och A. Hoffman;

Sammansatta Stats- och Banko-Utskottet:

N:o 3, i anledning af Fullmäktiges i Banken och Riksgäldskontoret framställningar i fråga om förberedande undersökningar rörande Kongl. Hofstallets förflyttning samt uppförande af nytt riksdagshus å Helgeandsholmen äfvensom Riksbankens och Riksgäldskontorets förläggande till samma holme;

Bevillnings-Utskottet:

N:o 12, i anledning af återremiss af 3:dje och 4:de punkterna i Betänkandet N:o 8, angående kurhusafgiftens upphörande och densammans ersättande med en personlig sjukvårdsafgift;

N:o 13, angående åtskilliga ännu oafgjorda frågor rörande tullbevillningen.

Sammansatta Banko- och Lag-Utskottet:

N:o 3, i anledning af väckt förslag om införande i gällande lag för enskilda banker af en föreskrift rörande sedelstockens beräkning;

N:o 4, i anledning af väckt förslag om införande i gällande lag för enskilda sedelutgifvande banker af en föreskrift rörande skyldighet för dem att i hufvudstaden hålla gemensamt kontor för sedlarnes invexling;

N:o 5, i anledning af väckt motion, att ansvarighetslagen den 12 September 1868 för de af Riksdagen förordnade ledamöter i styrelserna för Riksbankens lånekontor i orterna måtte förklaras gällande för de styrelser, som hädanefter komma att af fullmäktige förordnas.

Uppå Herr Grefven och Talmannens hemställen beslöt Kammaren, att de i dag första gången bordlagda ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskiljdes kl. 1 e. m.

In fidem

(). Brakel.